

FAKULTNÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUČ, HÁLKOVA 4

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

Fáze porodu, porod

Olomouc, červen 2012

Lucie Číhalíková

Obsah

Obsah	2
Abstrakt.....	4
Abstract.....	4
ÚVOD	5
1 ANTIKONCEPCE	6
1.1 Historie antikoncepce	6
2 TĚHOTENSTVÍ.....	6
2.1 Oplození	6
2.1.1 Spermie	7
2.1.2 Vajíčko	7
2.2 Plodové vejce.....	7
2.2.1 Placenta	7
2.2.2 Plodové obaly	7
2.2.3 Plodová voda	7
2.2.4 Pupečník.....	7
3 PLOD.....	8
3.1 Embryonální vývoj.....	8
3.1.1 4. týden.....	8
3.1.2 5. týden.....	8
3.1.3 6. - 8. týden.....	8
3.1.4 8. - 10. týden.....	8

3.1.5	9. - 12.týden.....	9
3.2	Vývoj plodu	9
3.2.1	13. - 16. týden těhotenství	9
3.2.2	17.- 20. týden těhotenství	9
3.2.3	21. - 24. týden těhotenství	9
3.2.4	25 .- 28. týden těhotenství	9
3.2.5	29. - 32. týden těhotenství	10
3.2.6	33. - 36. týden těhotenství	10
3.2.7	37. - 40. týden těhotenství	10
4	POROD.....	10
4.1	Období přípravné	10
4.2	I. doba porodní.....	11
4.3	II. doba porodní.....	11
4.4	III. doba porodní	11
4.5	IV. doba porodní (doba poporodní).....	11
5	ŠESTINEDĚLÍ.....	11
5.1	Změny v šestinedělí.....	12
6	ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKU.....	13
6.1	Dotazník	24
	Závěr.....	25
	Literatura.....	27

Abstrakt

Tématem této práce jsou fáze porodu a porod. V mé práci je popsána antikoncepce a její historie, otěhotnění, vývoj plodu, porod a šestinedělí. Na konci závěrečné práce je vyhodnocení anonymního dotazníku o informovanosti, žáků 8. a 9. tříd na FZŠ Hálkova.

Abstract

The subjects of this written exam is a birth and phases of birth. This work contains a description and history of contraception, pregnancy, development of foetus, birth and puerperium. Of the end there is mentioned the result of a research regarding awareness of the students, the 8th and 9th class in FZŠ Hálkova, Olomouc.

ÚVOD

Tématem mé závěrečné práce jsou fáze porodu a porod. Toto téma jsem si vybrala, protože je zajímavé a chtěla jsem zjistit více informací. Pokusila jsem se přiblížit sobě i ostatním něco málo o tom, co nás v budoucnosti čeká. V první části práce píšou o antikoncepci a její historii, v dalších potom o oplodnění, těhotenství, vývoje embrya a plodu po jednotlivých měsících, porodu a jeho fázích a nakonec o šestinedělí.

Cílem mé práce bylo zjistit, jestli jsou žáci 8. a 9. tříd na naší škole dostatečně informovaní. To se mi podařilo pomocí anonymního dotazníku. Výsledky těchto dotazníků jsou zpracovány a vyhodnoceny v závěru mé práce.

1 ANTIKONCEPCE

Antikoncepce je metoda omezování porodnosti, sterilizace a umělého ukončení těhotenství. Jeden z cílů plánovaného rodičovství, je rozšiřování metod antikoncepce v případech sterilizace na úkor snížení počtu umělého ukončení těhotenství. Tady nejde jen o důvody etické, ale převážně zdravotní.

1.1 Historie antikoncepce

V historii byl růst populace omezován pouze epidemiemi, infekčními chorobami, hladomory, válkami a živelnými pohromami. Stav populace se reguloval pouze vysokou dětskou úmrtností, a proto se předpokládá, že existovaly primitivní metody regulace populace např. infanticida (usmrcování živě narozených dětí). První písemné záznamy o antikoncepčních metodách jsou dochovány v egyptských papyrech (Ebersův a Petrieho papyrus), Bibli, mezopotamských tabulkách, indických eposech (Ratirahasya) i ve spisech čínských autorů. Antikoncepční metody, které byly používány už dávno v minulosti, se používají i dnes. Již biblický Onan prováděl interrupci. Funkci nitroděložního tělíska vymyslel v roce 1928 Grafenberg, ale už egyptské ženy si zaváděli do dutiny děložní zlaté valouny. I principy plodných a neplodných dnů byl znám i mnoha málo vyspělým státům. I chemická antikoncepce je dlouho známá k okyselení poševního prostředí se používal citrón, ocet a jiné látky. Ani kondom nevynalezl dr. Condom, ale již starověcí Římané používali jako antikoncepční prostředek kozí měchýře.

2 TĚHOTENSTVÍ

2.1 Oplození

Oplození nastává spojením mužské a ženské pohlavní buňky (vajíčko a spermie). K oplození dochází nejčastěji ve vejcovodu.

2.1.1 Spermie

Spermie jsou mužské pohlavní buňky, které vznikají ve varlatech. Vývoj spermie trvá přibližně 10 dní. Spermie jsou buď nositelem chromozomu Y (vznik plodu ženského pohlaví) nebo chromozomu X (vznik plodu mužského pohlaví). Sekret prostaty a seminálních váčků se nazývá sperma. Po opuštění vývodných cest se nazývá ejakulát.

2.1.2 Vajíčko

Vajíčko je ženská pohlavní buňka, která se vytváří ve vaječnících. Po dozrání vajíčko putuje vejcovodem, kde bývá většinou oplodněno.

2.2 Plodové vejce

Plodové vejce se skládá z placenty, plodových obalů, plodové vody, pupečníku a plodu.

2.2.1 Placenta

Placenta je orgán, který v průběhu těhotenství zprostředkuje kontakt mezi organismem matky a plodem. Zásobuje plod kyslíkem, živinami a odvádí škodliviny z metabolismu plodu.

2.2.2 Plodové obaly

Rozlišují se tři plodové obaly: 1. Decidua - vytváří zevní obal plodového vejce. Zabezpečuje vývoj a výživu plodového vejce. 2. Chorion - na zbylém obvodu plodového vejce se vytváří střední plodový obal. 3. Amnion - je to vnitřní obal plodového vejce. Je to bezcévná průsvitná blána. Překrývá plodovou část placenty a přechází na pupečník. Tvoří se zde převážná část plodové vody.

2.2.3 Plodová voda

Je to tekutina, která vyplňuje dutinu děložní a tím zabezpečuje ideální podmínky pro růst a vývoj embrya a plodu. Další část je tvořena močí plodu. Plodová voda je čirá nebo lehce mléčně zabarvená tekutina, která obsahuje soli, bílkoviny, močovinu, odloupané buňky plodu a mázek.

2.2.4 Pupečník

Pupečník spojuje placentu s plodem. Vyvíjí se ze žloutkového váčku a jeho cév. Upíná se v centrální části placenty a na přední straně břicha plodu kožním pupkem.

3 PLOD

V průběhu embryonálního vývoje trvajícím od 3-12. týdne těhotenství, prochází embryo vývojem orgánů. Od 12 týdne nastupuje období růstu a embryo se mění na plod.

3.1 Embryonální vývoj

V tomto období dochází k vývoji orgánů embrya.

3.1.1 4. týden

Během 4. týdne se uzavírá neurální trubice a mozek začíná velmi rychle růst. Původně bylo embryo napřímené, ale s růstem mozku se postupně vytváří typické ohnutí plodu. Koncem 4. týdne dochází k nástupu pravidelné srdečné činnosti a vytváří se primitivní krevní buňky.

3.1.2 5. týden

Rychlý růst hlavy naznačuje, že je budoucí matka v 5. týdnu těhotenství. V tomto týdnu má embryo tvar písmene C a začínají se vytvářet přední končetiny.

3.1.3 6. - 8. týden

Vývoj končetin pokračuje v průběhu 6. týdne, to už můžeme začít rozlišovat jednotlivé prsty. Mozek je ale stále větší než ostatní části embrya. S dalším vývojem se trup plodu napřimuje. Začíná se vyvíjet obličej, kde můžeme rozeznat čelisti, nosní otvory a horní ret. Srdce se začíná podobat definitivnímu tvaru a začínají fungovat srdeční chlopně. Játra přejímají tvorbu cévních buněk a krevní oběh začíná fungovat. V průběhu posledních dvou týdnů se vývoj obličeje posunul dopředu a oči se staly zřetelnějšími.

3.1.4 8. - 10. týden

V 8. týdnu jsou vyvinuta víčka. V dutině ústní je ukončen vývoj jazyka a patra a obličej má definitivní lidskou podobu. Končetiny jsou jasně odděleny od trupu a přední končetiny jsou uloženy přes hrudník. Hlava je vzpřímena a krk lépe vyvinut, což umožňuje pohyby plodu. Vyvíjejí se ledviny a vnitřní pohlavní orgány. Tvoří se genitál, ale pohlaví embrya nelze určit. V 10. týdnu se přemístí střevo do dutiny břišní.

3.1.5 9. - 12.týden

V 9-12. týdnu těhotenství dochází k rychlému růstu těla. Ve 12. týdnu je asi 2x větší. Rychlost růstu hlavy se začíná zpomalovat, krk se prodlužuje a brada se vzdaluje od hrudníku. Obličej je hodně široký, oči jsou vzdáleny od sebe a uši jsou nízko. Víčka jsou spojená a oddělují se až ve 25. týdnu těhotenství. Vznikají nehty a ledviny začínají vylučovat moč. Plod začíná polykat plodovou vodu. V tomto stádiu je trakt průchodný od dutiny ústní po anální otvor. Končetiny jsou dlouhé a prsty jasně vytvořeny, takže vznikají pěsti.

3.2 Vývoj plodu

3.2.1 13. - 16. týden těhotenství

V 13-16. týdnu je patrná kůže a kožní buňky. Je přítomno ochlupení na celém těle (hlavně na hlavě). Urychluje se vývoj svalů a kostí. Kostra je viditelná rentgenovým vyšetřením. Dolní končetiny jsou delší než horní a pohyby jsou častější (matka je nezpozoruje). U plodu začíná ukládání tuku.

3.2.2 17.- 20. týden těhotenství

Pohyby začínají být natolik prudké a časté, že je matka vnímá jako kopání. Matka začíná cítit přítomnost plodu v těle. Rychlý růst plodu se začíná zpomalovat. Začínají růst řasy a obočí a nehty jsou viditelné. Plod je pokryt mazlavou vrstvou(mázek), který chrání plod před plodovou vodou. Vývoj plic pokračuje, vyvíjí se plicní sklípky, ale výměna plynů zatím není možná.

3.2.3 21. - 24. týden těhotenství

V období 21-24. týdnů dochází k podstatnému nárůstu hmotnosti. Vzhledem k nedostatečnému množství tuku má plod stále vrásčitou kůži. Kůže je červená a jde vidět krev proudící v cévách. Vlasy, řasy a obočí jsou už jasně zřetelné. Oko je vyvinuto a oční štěrbinu se v příštím týdnu otevře.

3.2.4 25 .- 28. týden těhotenství

Obličej a tělo dosáhnou vzhledu, jaký bude mít v době porodu. Podkožní tuk začne vyplňovat některé záhyby. Plíce a plicní cévy nejsou pořádně vyvinuté. Mozek a nervový systém je schopen vyvolat rytmické dýchací pohyby, ale ne na dlouhou dobu. Plod si dokáže částečně regulovat tělesnou teplotu a oční víčka má otevřená.

3.2.5 29. - 32. týden těhotenství

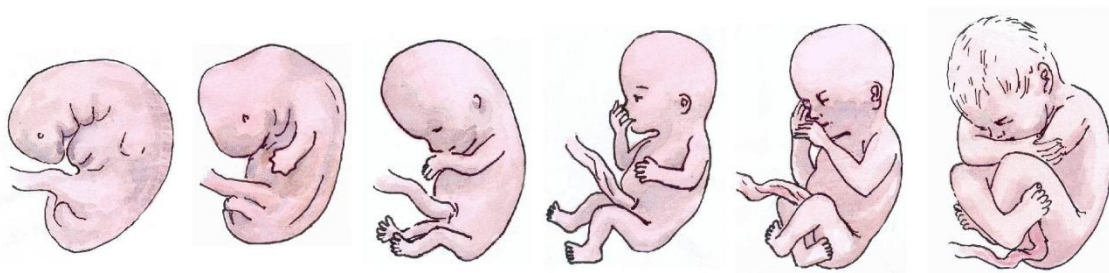
V tomto období se vyvíjí svalová tkáň a přibývá větší množství podkožního tuku. Kostí jsou plně vyvinuté, ale jsou měkké a ohebné. Plod dostává novorozenecký vzhled. Plod je růžový a jeho nehty přerůstají konečky prstů.

3.2.6 33. - 36. týden těhotenství

Na konci tohoto období dochází ke zpomalování růstu. Plod dosahuje 400 mm a 2500g.

3.2.7 37. - 40. týden těhotenství

Ve 38. týdně je plod zralý a má hladkou růžovou kůži. Plod vyplňuje dutinu děložní v „pohodlné poloze“. Plod vzhledem k tvaru děložní dutiny zaujímá polohu s hlavičkou směrem dolů. Cyklus spánku a bdění je stabilizován. V tomto období má plod 45-51cm a 2600-3800kg.

4 POROD

Z časového hlediska se dělí porod na dobu přípravnou, 3 doby porodní a dobu poporodní, které také můžeme říkat IV. doba porodní.

4.1 Období přípravné

Období přípravné je provázeno známkami blížícího se porodu, které jsou patrné u prvorodiček měsíc před porodem a u vícerodiček pak těsně před porodem. Tyto znaky jsou:

1. Stahy předzvěstné neboli poslíčci, které se objevují v průběhu týdne, který předchází porodu. Stahy se projevují bolestmi v podbřišku a kříži, které ženy mohou pociťovat velmi bolestivě a mylně je tak pokládat za počátek porodu.
2. V posledním měsíci těhotenství již žena nepřibývá na váze, ale nemůže ani zhubnout.

3. Následkem úbytku plodové vody se může zmenšit objem břicha.
4. V průběhu posledního měsíce vstupuje hlavička do roviny pánevního vchodu.

4.2 I. doba porodní

V tomto období dochází následkem pravidelných děložních kontrakcí k rozvíjení děložního hrdla. To se postupně otevírá, až zcela vymizí. Na konci I. doby porodní již není bariéra mezi dutinou děložní a pochvou.

4.3 II. doba porodní

Začíná zánikem branky a končí porodem plodu. V tomto období pociťuje rodička nutnost zapojit břišní lis a to následkem tlaku sestupující hlavičky na nervové pleteně v oblasti pánevního dna. Může použít svalstvo přední strany břišní i bránice k podpoření děložních kontrakcí. Tím napomáhá dalšímu posunu hlavičky směrem k pánevnímu východu. Druhá doba porodní by neměla přesáhnout jednu hodinu, jinak by mohlo dojít ke zvýšenému krvácení. Za průchodu porodními cestami provádí plod sérii pasivních pohybů, které se nazývají porodní mechanizmy. Při poloze podélné hlavičkou vykonává základní mechanismus: hlavička, poté raménka. Po porodu ramének se rodí trup a nakonec bez zvláštního mechanismu se rodí konec pánevní.

4.4 III. doba porodní

Je to období, kdy dochází k porodu placenty, pupečníku a plodových obalů. Dělí se na tři období: 1. Fáze odlučovací (děloha se po porodu nápadně zmenší, získá kulovitý tvar a odlučuje se placenta). 2. Fáze vypuzovací (Kontrakce neustávají, nutí rodičku tlačit. Ta za pomoci porodníka placentu s blánami vytlačit a porodit). 3. Fáze hemostatická.

4.5 IV. doba porodní (doba poporodní)

Je to tříhodinový interval po porodu placenty, ve kterém je žena nejvíce ohrožena poporodním krvácením.

5 ŠESTINEDĚLÍ

Těhotenství doprovází mnoho fyziologických změn. Období, kdy tyto změny odeznívají, se nazývá šestinedělí. I když je v názvu přesně vymezeno časové pásmo, doba se určuje na 6-8 týdnů.

5.1 Změny v šestinedělí

Tyto změny postihují téměř všechny orgány, navracejí je zpět do původního stavu. Stavů identického se stavem před otěhotněním zcela nedosáhnou a tak na konci šestinedělí můžeme stav ženy charakterizovat jako organizmus rodičky.

6 ZPRACOVÁNÍ DOTAZNÍKU

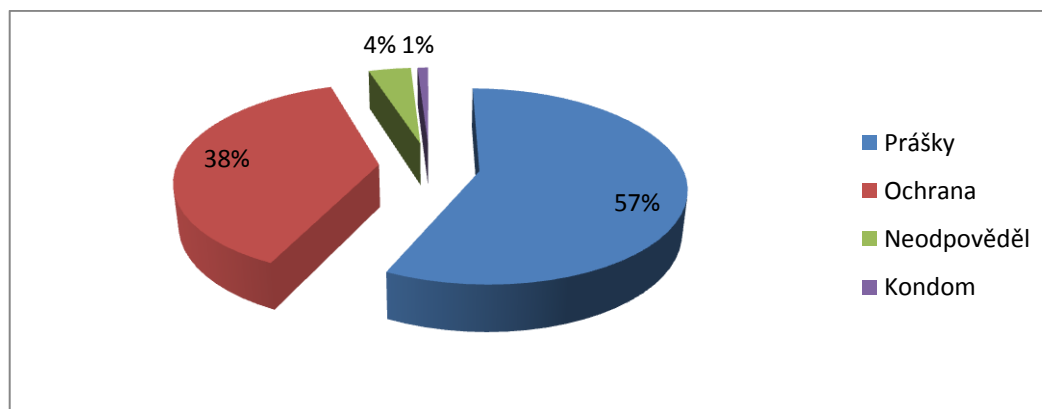
Dotazníková položka č. 1

Co je to antikoncepce?

Tabulka č.1

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Prášky	43	57%
Ochrana	29	38%
Neodpověděl	3	4%
Kondom	1	1%
Celkem	76	100%

Graf č.1

Na otázku co je to antikoncepce odpovědělo 43 žáků (57%) že jsou to prášky, 29 žáků (39%) že je to ochrana proti početí a 3 žáci (4%) neodpověděli a 1 žák (1%) odpověděl, že antikoncepce je kondom. Nejlepší odpověď je, že antikoncepce je ochrana proti početí. Odpověď, že jsou to prášky je také správná, ale je neúplná.

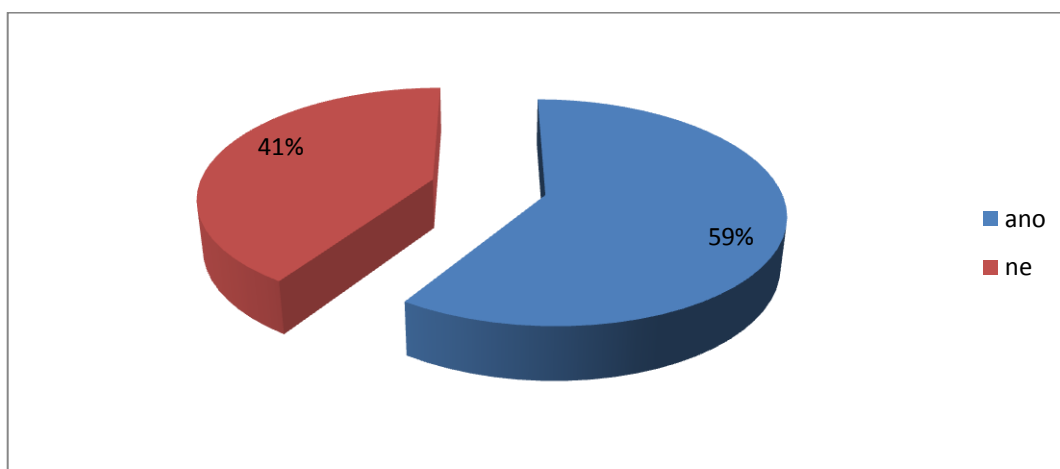
Dotazníková položka č. 2a

Bavil/a jsi se s rodiči na téma sex?

Tabulka č.2a

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	45	59%
Ne	31	41%
Celkem	76	100%

Graf č.2a

O sexu se bavilo s rodiči 45 dotázaných a 31 dotázaných se o sexu s rodiči nebavilo.

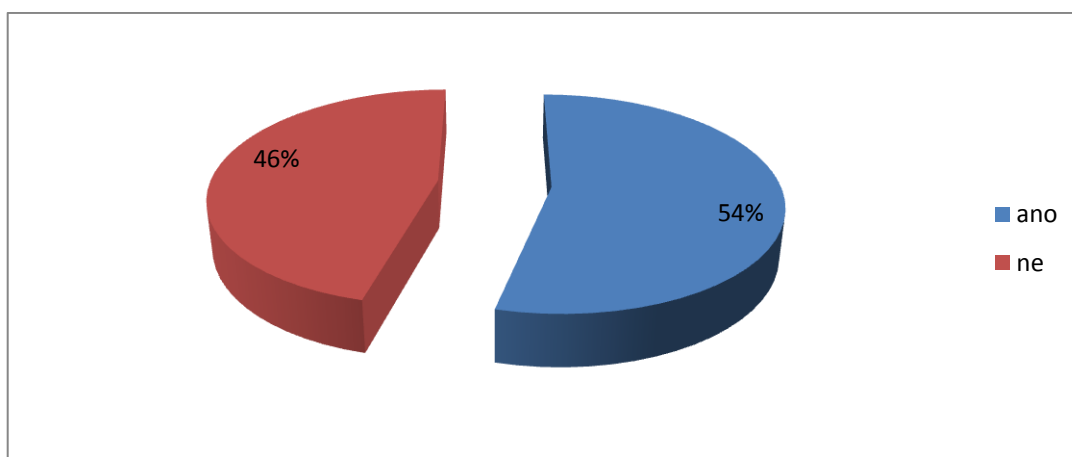
Dotazníková položka č.2b

Bavil/a jsi se s rodiči na téma ochrana?

Tabulka č.2b

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	41	54%
Ne	35	46%
Celkem	76	100%

Graf č.2b

O ochraně před početím se s rodiči bavilo 41 žáků (54%) a nebavilo se o ochraně před početím 35 žáků(45%).

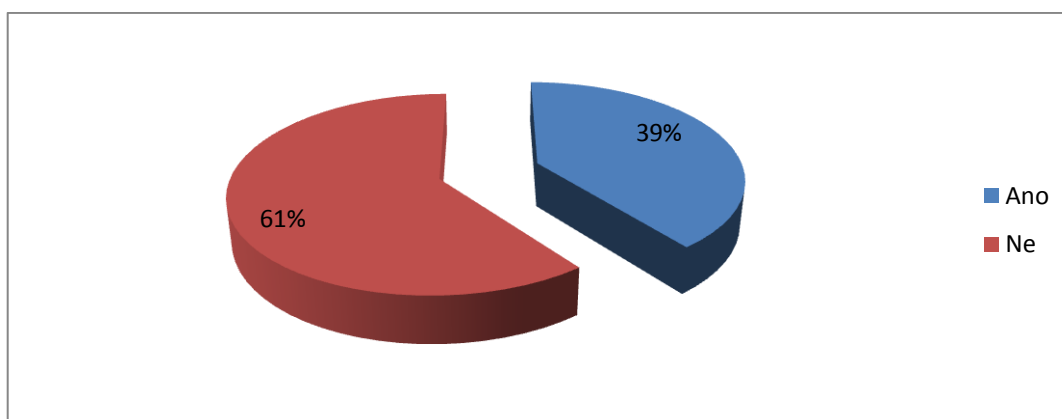
Dotazníková položka č.2c

Bavil/a jsi se s rodiči na téma rakovina děložní čípku?

Tabulka č.2c

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	30	39%
Ne	46	61%
Celkem	76	100%

Graf č.2c

O rakovině děložního čípku se bavilo s rodiči 46žáků (61%-převážně dívek), a nebavilo se o rakovině děložního čípku s rodiči 30žáků (39%).

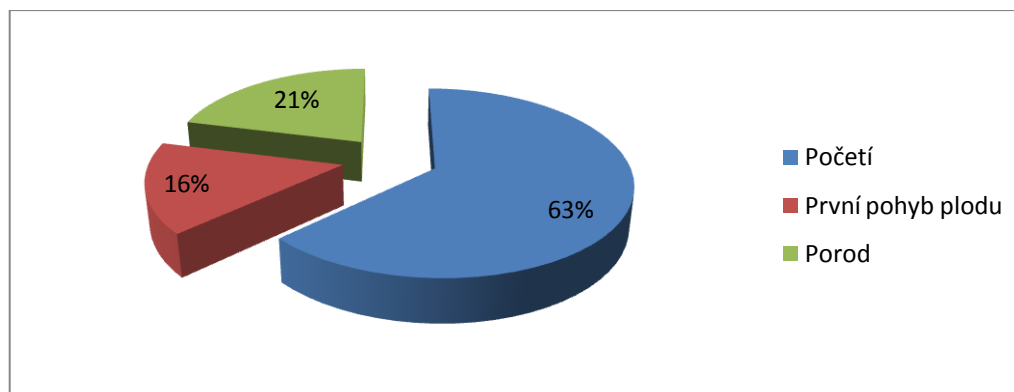
Dotazníková položka č. 3

Odkdy si myslíš, že začíná život?

Tabulka č.3

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Početí	48	63%
První pohyb plodu	12	16%
Porod	16	21%
Celkem	76	100%

Graf č.3

Na otázku odkdy si myslíš, že začíná život 48žáků(63%) odpovědělo, že život začíná početím, druhý nejvyšší výsledek 16žáků (21%) si myslí, že život začíná porodem a 12 žáků(16%) si myslí, že život začíná prvním pohybem plodu.

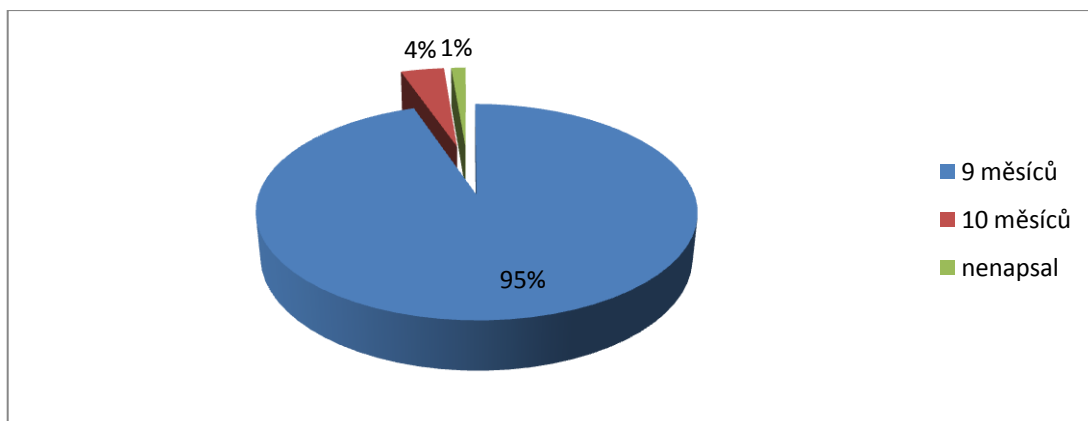
Dotazníková otázka č. 4

Jak dlouho trvá těhotenství?

Tabulka č.4

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
9 měsíců	72	95%
10 měsíců	3	4%
Neodpověděl	1	1%
celkem	76	100%

Graf č.4

Odpověď na otázku č.4 odpovědělo 72žáků(95%), že těhotenství trvá 9 měsíců a 3žáci(4%) odpověděli, že těhotenství trvá 10 měsíců. Obě odpovědi jsou správné. Z lékařského hlediska je to 10 měsíců po 28 dnech (40týdnů), ale podle kalendáře je to 9 měsíců.

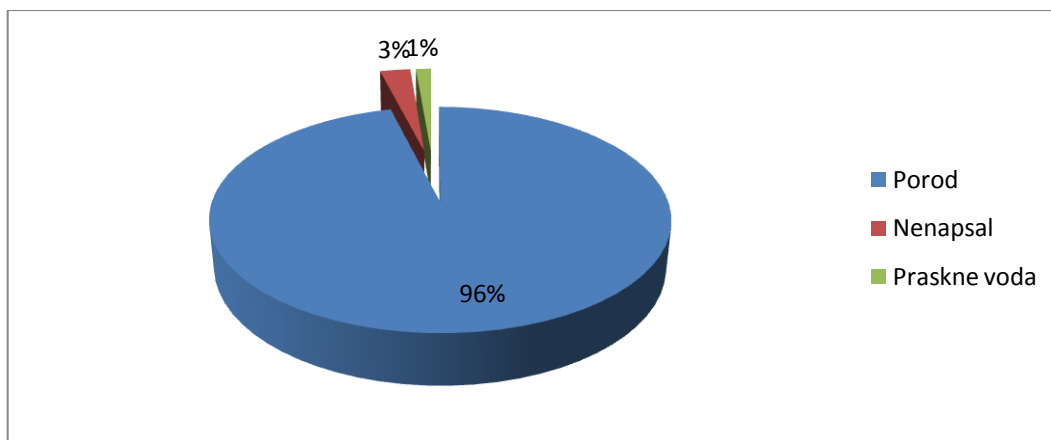
Dotazníková položka č. 5

Čím končí těhotenství?

Tabulka č.5

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Porod	73	96%
Neodpověděl	2	3%
Praskne voda	1	1%
celkem	76	100%

Graf č.5

Na otázku čím končí těhotenství, odpovědělo 73 žáků (96%), že končí porodem, 2 žáci (3%) neodpověděli a 1 žák (1%) odpověděl, že těhotenství končí, když praskne plodová voda.

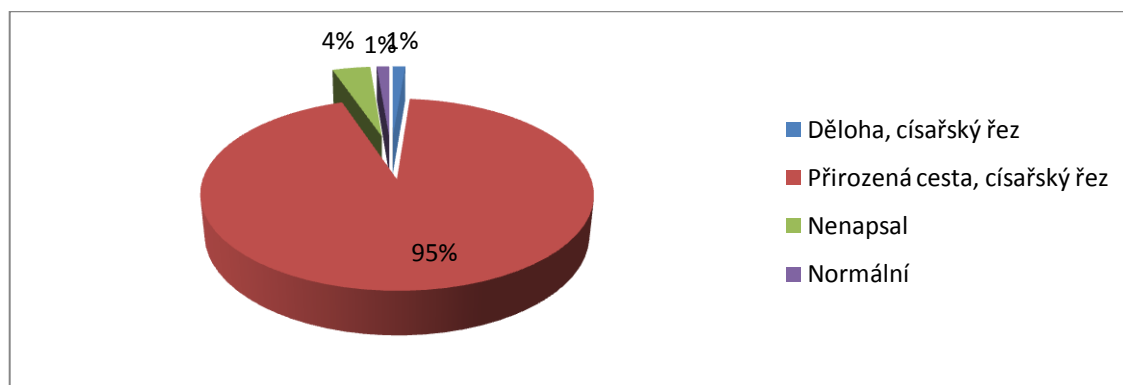
Dotazníková položka č. 6

Jaké jsou 2 druhy porodu?

Tabulka č.6

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Děloha, císařský řez	1	1%
Přirozená cesta, císařský řez	72	95%
Neodpověděl	3	4%
Normální	1	1%
Celkem	76	100%

Graf č.6

Nejčastější odpověď k otázce č. 6 byla přirozená cesta a císařský řez. Takto odpovědělo 72 žáků (95%).

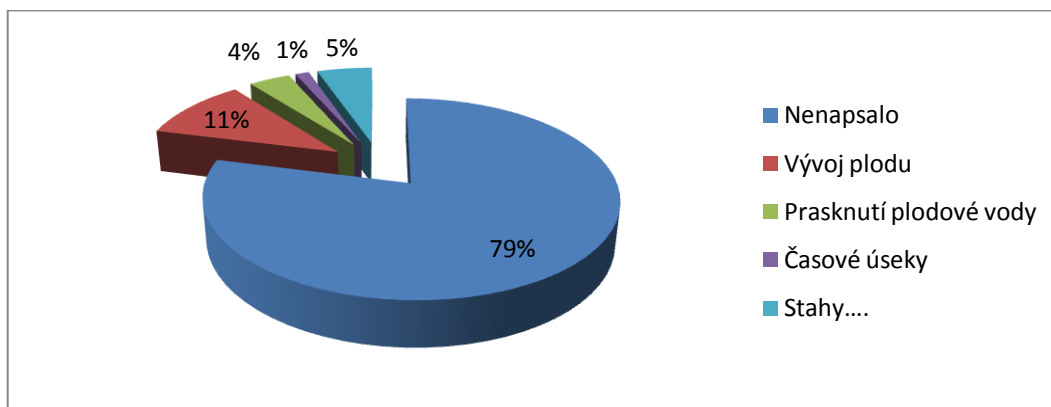
Dotazníková položka č. 7

Co jsou to fáze porodu?

Tabulka č.7

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Neodpověděl	60	79%
Vývoj plodu	8	11%
Prasknutí plodové vody	3	4%
Časové úseky	1	1%
Stahy....	4	5%
Celkem	76	100%

Graf č.7

Otázka č. 7 byla jedna z nejzáludnějších. 60 žáků (79%) neodpovědělo a 8 žáků (11%) si myslí, že je to vývoj plodu. Zbytek dotázaných odpovídalo jiným odpověďmi.

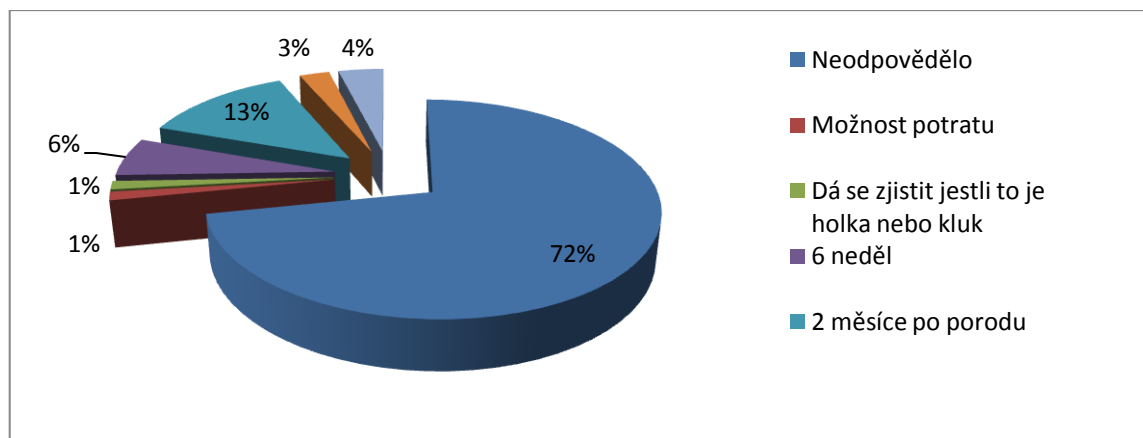
Dotazníková položka č. 8

Co je to šestinedělí?

Tabulka č.8

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Neodpovědělo	55	72%
Možnost potratu	1	1%
Dá se zjistit jestli to je holka nebo kluk	1	1%
6 neděl	4	6%
2 měsíce po porodu	10	13%
Zjistí se, jestli je dívka těhotná	2	3%
Čekání na oplodnění	3	4%
Celkem	76	100%

Graf č.8

U otázky č.8 neodpovědělo 60žáků(72%). Správně odpovědělo 10 dotázaných (13%), že jsou to 2 měsíce po porodu.

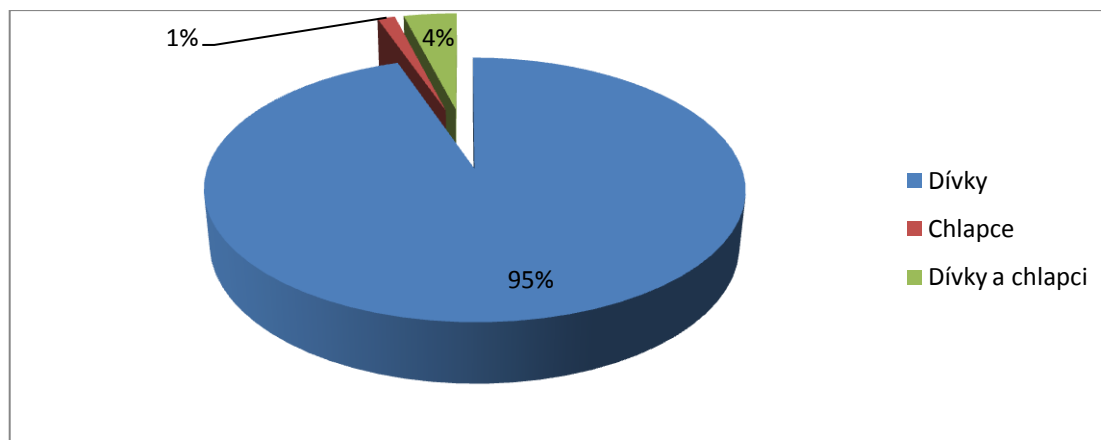
Dotazníková položka č. 9

Pro koho si myslíš, že je určená vakcína proti rakovině děložního čípku?

Tabulka č. 9

	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Dívky	72	95%
Chlapce	1	1%
Dívky a chlapci	3	4%
celkem	76	100%

Graf č. 9

Opravdu nejzáludnější otázka byla č. 9. Správně odpověděli pouze 3 žáci (4%). Podle názvu si většina myslí, že vakcínu určená proti rakovině děložního čípku je jen pro dívky, ale tato vakcína je určena i pro chlapce, když to málokdo ví.

6.1 Dotazník

Jsem: chlapec/dívka

Věk:

Třída:

1) Co je to antikoncepce?

2) Bavit/a jsi se s rodiči na téma : a, sex ano/ne

b, ochrana? ano/ne

c, rakovina děložního čípku ano/ne

3) Odkdy si myslíš, že začíná život? početí/ první pohyb plodu/ porod

4) Jak dlouho trvá těhotenství?

5) Čím končí těhotenství?

6) Jaké jsou 2 druhy porodu?

7) Co jsou to fáze porodu?

8) Co je to šestinedělí?

9) Pro koho si myslíš, že je určena vakcína proti rakovině děložního čípku?

Chlapec / dívka / chlapec a dívka

Závěr

Zpracování tohoto tématu mi přineslo spoustu nových poznatků. Díky této práci jsem zjistila hodně věcí, které jsem nevěděla a které mě zajímají. Zpracovala jsem dotazník, který měl celkem 9 otázek. Zpočátku se mi to zdálo málo, ale při jeho zpracování jsem zjistila, že to není tak lehké a byla to jedna z nejnáročnějších částí mé práce. Ale zvládla jsem to a jsem ráda, že jsem si tohle téma vybrala, protože mě jeho zpracování bavilo.

Prohlašuji, že na celé práci jsem pracoval samostatně a uvedl jsem použitou literaturu.

V Olomouci, červen 2012

podpis

Literatura

knihy:

Aleš Roztočil a kolektiv autorů, Porodnictví. Brno: Mikada, 2001

Eva Mádrová, Lenka Kubrichtová, Rodinná výchova, Péče o dítě. Praha: Fortuna, 1997

Jana Mertlíková, Kognitivní přístup dospívajících k partnerským vztahům a sexualitě.
Olomouc:nakladatelství neuvedeno, 2010.